

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av barnskyddslagen och ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av barnskyddslagen och ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen (RP 71/2019 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av
- grundlagsutskottet GrUU 16/2019 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Annika Parsons, social- och hälsovårdsministeriet
- konsultativ tjänsteman Susanna Hoikkala, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Virpi Korhonen, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Arja Manner, justitieministeriet
- biträdande justitieombudsman Maija Sakslin, Riksdagens justitieombudsmans kansli
- president Kari Kuusiniemi, högsta förvaltningsdomstolen
- justitieråd Anne E. Niemi, högsta förvaltningsdomstolen
- förvaltningsrättsdomare Virpi Ikkela, Helsingfors förvaltningsdomstol
- barnombudsman Elina Pekkarinen, Barnombudsmannens byrå
- specialsakkunnig Aila Puustinen-Korhonen, Finlands Kommunförbund
- ledande socialarbetare Pia Green, Vanda stad
- jurist Heli Karjalainen-Michael, Vanda stad
- organisationschef Aki Siltaniemi, Förbundet för mödra- och skyddshem
- specialsakkunnig Anna Tiili, Centralförbundet för Barnskydd
- ledande expert Esa Iivonen, Mannerheims Barnskyddsförbund
- advokat Auni Särkkä, Finlands Advokatförbund.

Betänkande ShUB 18/2019 rd

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att barnskyddslagen ändras så att uttrycket ung person avser den som är 18–24 år, och att medlen för eget hushåll i sista hand ska betalas ut när den unga personen fyller 25 år.

Det föreslås också att barnskyddslagens hänvisningar till förvaltningsprocesslagen ändras till hänvisningar till den nya lagen om rättegång i förvaltningsärenden. När lagen om rättegång i förvaltningsärenden träder i kraft krävs det besvärstillstånd hos högsta förvaltningsdomstolen i alla de ärenden som avses i barnskyddslagen.

Dessutom föreslås det att ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen ändras så att kommunens skyldighet att ordna eftervård till dess att den som har rätt till eftervård fyller 25 år ska tillämpas på barn och unga personer som omfattas av eftervård den dag lagen träder i kraft.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2020.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Syftet med propositionen är att uppdatera bestämmelserna i barnskyddslagen så att de motsvarar de lagändringar som redan godkänts i riksdagen. I barnskyddslagen föreslås de preciseringar som den ändring av barnskyddslagen (542/2019) som riksdagen godkänt förutsätter på grund av den tekniska ändringen av åldersgränsen för eftervård. Ytterligare föreslås det en precisering av ikraftträdandebestämmelsen så att ändringen av åldersgränsen för eftervård tillämpas från och med den dag då lagändringen träder i kraft.

Den nya lagen om rättegång i förvaltningsärenden träder i kraft den 1 januari 2020, varvid överklagande av förvaltningsdomstolens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen kräver besvärstillstånd. Undantag från denna regel ska föreskrivas i lag.

I propositionen föreslås det att barnskyddslagens allmänna hänvisningar till förvaltningsprocesslagen ändras till hänvisningar till lagen om rättegång i förvaltningsärenden så att de motsvarar den nya lagstiftningen. Regeringen föreslår inget undantag i barnskyddslagen från kravet på besvärstillstånd i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen.

Hänvisningen till förvaltningsprocesslagen i 92 § 1 mom. i barnskyddslagen om sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Efter att den lagen trätt i kraft vid ingången av nästa år krävs det besvärstillstånd för överklagande till högsta förvaltningsdomstolen i alla ärenden som avses i 92 § i barnskyddslagen. I förfarandet med besvärstillstånd ska parterna och myndigheterna fortfarande ha möjlighet att söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd i ärendet.

Betänkande ShUB 18/2019 rd

I och med propositionen krävs besvärstillstånd också i ärenden som gäller tvångsomhändertagande och därtill ansluten vård utom hemmet samt undersökning av barn, där förvaltningsdomstolen är beslutsfattare i första instans och högsta förvaltningsdomstolen är den enda besvärinstansen. Enligt barnskyddslagen är förvaltningsdomstolen beslutsfattare i första instans när beslut fattas om omhändertagande och därtill ansluten vård utom hemmet, om vårdnadshavaren eller ett barn som fyllt 12 år motsätter sig omhändertagandet eller placeringen i vård utom hemmet. Förvaltningsdomstolen är beslutsfattare i första instans även i ärenden som gäller undersökning av barn för att utreda behovet av barnskydd. I andra ärenden som gäller barn- och familjeinriktat barnskydd fattas besluten i det första skedet i kommunen på tjänsteinnehavarnivå och besvärinstansen är förvaltningsdomstolen och i sista hand högsta förvaltningsdomstolen.

Grundlagsutskottet anför i sitt utlåtande att det i synnerhet i ärenden som gäller omhändertagande och därtill ansluten vård utom hemmet finns sådana sakliga och förfarandemässiga särdrag som hänför sig till barnets bästa och som i sig talar för att ärenden som gäller skyndsamt behandling och omhändertagande snabbt ska vinna laga kraft (GrUU 16/2019 rd, s. 6). Med tanke på tillgången till rättsskydd är det dock viktigt att kravet på besvärstillstånd inte innebär besvärstillsbud, menar grundlagsutskottet. Grundlagsutskottet betonar att högsta förvaltningsdomstolen enligt lag ska bevilja besvärstillstånd, om någon av grunderna för beviljande av tillståndet är för handen. Det är likaså av betydelse att barnskyddsmyndigheten, medan omhändertagandet pågår, tillräckligt ofta ska granska familjens situation på nytt för att utreda om familjens förhållanden har förbättrats och om det finns förutsättningar för att avsluta omhändertagandet och återföreningen. Besluten om omhändertagande får inte sådan laga kraft som hindrar att ärendet behandlas på nytt.

Enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden kan grunden för beviljande av besvärstillstånd utöver prejudikatgrunden och en felgrund, som förutsätter att felet vid behandlingen av ärendet är uppenbart, också vara något annat vägande skäl för beviljande av besvärstillstånd. Enligt förarbetena till nämnda lag kan ett sådant vägande skäl bland annat vara att frågan är av synnerligen stor betydelse med tanke på ändringssökandens rättsskydd (se RP 29/2018 rd, s. 182).

Grundlagsutskottet menar att det är klart att ärenden som gäller omhändertagande och förordnande om vård utom hemmet i enlighet med vad som sagts ovan i princip har en sådan betydelse för barnet och dess familj. Grundlagsutskottet anser dock att bestämmelserna i 92 § i barnskyddslagen bör preciseras genom att tröskeln för beviljande av besvärstillstånd sänks så att det särskilda behovet av rättsskydd som understryks i ärenden som gäller omhändertagande och vård utom hemmet tryggas också i lag vid prövning av besvärstillstånd när högsta förvaltningsdomstolen är första besvärinstans. Regleringen ska enligt utlåtandet utformas så att endast uppenbart ogrundat och därmed jämförbart ändringssökande avgörs genom att ansökan om besvärstillstånd avslås. En sådan ändring är enligt utlåtandet ett villkor för att lagförslag 1 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Enligt den utredning som utskottet fått har det tills vidare inte utfärdats några bestämmelser där de allmänna förutsättningarna för beviljande av besvärstillstånd har lindrats. Dessutom har de allmänna grunderna för beviljande av besvärstillstånd utformats så att om ens en enda av förutsättningarna uppfylls, ska besvärstillstånd beviljas. Utskottet anser att det med tanke på systemet för ändringssökande som helhet är motiverat att den sänkning av tröskeln för beviljande av be-

Betänkande ShUB 18/2019 rd

svärstillstånd som förutsätts i grundlagsutskottets utlåtande i ärenden som gäller omhändertagande och vård utom hemmet utvärderas omsorgsfullt och att en regeringsproposition vid behov lämnas till riksdagen. Med stöd av det som konstaterats ovan föreslår utskottet att 92 § i barnskyddslagen i detta sammanhang ändras så att besvärsrätten i ärenden som gäller omhändertagande och vård utom hemmet tills vidare förblir oförändrad och att besvärstillstånd inte krävs i dessa ärenden när högsta förvaltningsdomstolen är första besvärinstans. Besvärstillstånd krävs dock i andra ärenden som avses i 92 § 1 mom. i lagförslaget.

Högsta förvaltningsdomstolens beslutssammansättning

Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande att det av skäl som beror på 21 § i grundlagen är nödvändigt att fästa särskild vikt vid tillgången till rättsskydd i ärenden som gäller omhändertagande och därtill ansluten vård utom hemmet, när högsta förvaltningsdomstolen är första besvärinstans. Grundlagsutskottet anser att det förhöjda behovet av rättssäkerhet i dessa ärenden förutsätter att beslut om att inte bevilja besvärstillstånd fattas till exempel i en förstärkt sammansättning jämfört med det som nu föreskrivs, eller enhälligt i den sammansättning som nu föreskrivs. Social- och hälsovårdsutskottet måste enligt utlåtandet komplettera bestämmelserna. Den här ändringen är ett villkor för att lagförslag 1 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Social- och hälsovårdsutskottet anser med hänvisning till den ändring som föreslås i 92 § att det inte är nödvändigt att föreskriva om högsta förvaltningsdomstolens sammansättning i detta sammanhang.

Utveckling av systemet för beslutsfattande och ändringssökande inom barnskyddet

Grundlagsutskottet påpekar i sitt utlåtande att utskottet i samband med stiftandet av den nuvarande barnskyddslagen inte förespråkade att grundlagen skulle förutsätta att behörigheten i ärenden som gäller tvångsomhändertagande överförs till domstolarna. Enligt utlåtandet är det fråga om sådana ärenden som förvaltningsmyndigheten i allmänhet beslutar om i det första skedet (GrUU 58/2006 rd, s. 5/II, se även GrUU 55/2014 rd). Grundlagsutskottet anser också att de bestämmelser som nu granskas talar för en övergripande omprövning av beslutsfattandet i första instans. Grundlagsutskottet framhåller att de konstitutionella problemen i den proposition som nu granskas hänger samman i synnerhet med systemet för beslutsfattande, där av den rätt att fatta beslut i första instans som tillkommer förvaltningsdomstolen följer ett behov att bedöma tillgängligheten av den rättssäkerhet som högsta förvaltningsdomstolen ger. Detta till skillnad från det ordinarie systemet med besvärstillstånd vid fortsatt ändringssökande. Grundlagsutskottet fäster statsrådets allvarliga uppmärksamhet vid behovet av att noggrant bedöma beslutssystemet enligt barnskyddslagen och att vidta eventuella lagstiftningsåtgärder.

Grundlagsutskottet anser att systemet med besvärstillstånd bör följas upp särskilt i den aktuella ärendegruppen. Utskottet menar att en korrekt uppföljning är viktig och framhåller betydelsen av att eventuella problem åtgärdas utan dröjsmål.

I regeringens proposition konstateras det att övergången till förfarandet med besvärstillstånd i och med att lagen om rättegång i förvaltningsärenden träder i kraft skapar ett behov att inom den närmaste framtiden utvärdera barnskyddslagens beslutssystem (s. 10). Social- och hälsovårdsministeriet bör bedöma behovet att tillsätta en separat sakkunniggrupp eller ett organ för att komplet-

Betänkande ShUB 18/2019 rd

tera det nuvarande systemet för beslutsfattande. När barnskyddslagen revideras i framtiden finns det skäl att i fråga om barnskyddet bedöma tillvaratagandet av parternas rättsskydd i sin helhet.

Social- och hälsovårdsutskottet instämmer i grundlagsutskottets åsikter om vikten av uppföljning och behovet av en övergripande omprövning av systemet för beslutsfattande inom barnskyddet. Utskottet anser det vara viktigt att den utvärdering av beslutssystemet som konstateras i regeringspropositionen inleds så snart som möjligt. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande*)

I motiveringen till propositionen konstateras att till följd av besvärstillståndspraxis enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden kommer antalet muntliga förhandlingar i förvaltningsdomstolarna som gäller barnskyddsärenden sannolikt att öka, vilket samtidigt ökar förvaltningsdomstolarnas arbetsbörda. Utskottet konstaterar att det med tanke på barnets bästa ofta är viktigt att ärendet behandlas snabbt i domstolarna samtidigt som rättsskyddet tillgodoses på behörigt sätt. Utskottet anser det vara viktigt att förvaltningsdomstolarnas och kommunernas resurser för barnskyddsarbetet tryggas, vilket också minskar behovet av ändringssökande.

Eftervård

Till följd av det lagförslag som ingick i en lagmotion som riksdagen godkänt (LM 86/2018 rd) höjs åldersgränsen för eftervård till 25 år från ingången av 2020. På grund av höjningen av åldersgränsen föreslås det i propositionen ändringar i barnskyddslagens definition av ung person, i bestämmelserna om medel för eget hushåll och i övergångsbestämmelsen om åldersgränsen för eftervård.

Utskottet anser det vara lämpligt att ändra 77 § 3 mom. i barnskyddslagen så att det organ som ansvarar för socialvården är skyldigt att betala ut medlen för eget hushåll till den unga personen när eftervården avslutas, dvs. senast när han eller hon fyller 25 år. Utskottet fäster dock uppmärksamhet vid den kommunala barnskyddsmyndighetens omfattande prövningsrätt i fråga om tidpunkten för utbetalning av dessa medel. Situationen för unga som får eftervård varierar avsevärt, vilket innebär att också den lämpliga tidpunkten för utbetalning av självständighetsmedel varierar. Utskottet betonar att man vid tidpunkten för utbetalning av medlen ska beakta den ungas individuella behov och situation samt myndighetsålderns inverkan på rätten att förvalta egna medel.

I lagförslag 2 i regeringspropositionen föreslås det att ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av barnskyddslagen ändras så att på barn och unga vars rätt till eftervård enligt 75 § har upphört före lagens ikraftträdande, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. I och med övergångsbestämmelsen gäller utvidgningen av rätten till eftervård inte de unga vars rätt till eftervård har upphört före lagens ikraftträdande den 1 januari 2020.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande bedömt övergångsbestämmelsen mot bakgrunden av jämlikhetsbestämmelsen i 6 § i grundlagen. Grundlagsutskottet säger att det ur grundlagens likabehandlingsbestämmelser i olika sammanhang har härlett kravet att särbehandlingarna inte får vara godtyckliga eller att skillnaderna inte får bli oskäliga (exempelvis GrUU 57/2016 rd, s. 3, GrUB 11/2009 rd, s. 2, GrUU 60/2002 rd, s. 4, GrUU 18/2006 rd, s. 2/II). Utskottet anser att helheten av de gällande bestämmelserna och de föreslagna bestämmelserna inte i sig strider mot kravet på

Betänkande ShUB 18/2019 rd

proportionalitet i fråga om innehållet, men utskottet anser dock att en lösning som inte grundar sig på ett så ovillkorligt och exakt slutdatum baserat uteslutande av åldersgrupper är bättre förenlig med 6 § i grundlagen.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att avgränsningen i den föreslagna övergångsbestämmelsen inte baserar sig på barnets eller den unga personens ålder utan på dennes rätt till eftervård och rättighetens utsträckning i tid. På grund av övergångsbestämmelsen utvidgas rätten till eftervård inte retroaktivt till att gälla de barn och unga vars rätt till eftervård redan har upphört före lagens ikraftträdande och som inte längre hör till barnskyddet. Enligt propositionen består denna grupp av unga vuxna som har tillgång till alla tjänster och stödsystem inom kommunens social- och hälsovård, utkomstskydd, stöd för boendet, utbildning och sysselsättning. Utskottet anser det inte motiverat att de unga vuxna som omfattas av andra tjänster och som överförs från barnskyddets ansvar återförs till barnskyddet i och med att åldersgränsen för eftervården höjs. Utskottet betonar dock att kommunen även i fortsättningen ska stödja barn och unga i deras självständighetsprocess, även om de inte har subjektiv rätt till eftervård.

Enligt den utredning som utskottet fått skulle en retroaktiv reglering av rätten till eftervård som omfattar t.ex. alla 18—21-åringar som har varit berättigade till eftervård under åren 2016—2019, kräva tilläggsfinansiering på uppskattningsvis cirka 12 miljoner euro för kommunernas statsandelar.

Social- och hälsovårdsutskottet delar grundlagsutskottets synpunkter på behovet av att lämpliga resurser måste avsättas för de tjänster för unga och vuxna som inte omfattas av eftervården och som beskrivs i regeringspropositionen. Dessutom anser social- och hälsovårdsutskottet att det är viktigt att också eftervårdens innehåll utvecklas så att den effektivare än nu förebygger utslagning och stödjer de ungas möjligheter till utbildning och studier samt etableringen på arbetsmarknaden.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

92 §. Sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen. Enligt regeringens proposition ändras hänvisningen i 1 mom. till förvaltningsprocesslagen till en hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Utifrån grundlagsutskottets utlåtande och av de skäl som anges ovan i den allmänna motiveringen föreslår social- och hälsovårdsutskottet att 1 mom. preciseras så att hänvisningen till lagen om rättegång i förvaltningsärenden gäller andra beslut av förvaltningsdomstolen än sådana beslut om omhändertagande eller därtill ansluten placering i vård utom hemmet som avses i 43 § 2 mom. Utskottet föreslår också en teknisk justering av momentet.

Dessutom föreslår utskottet att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket besvärstillstånd inte krävs när det gäller sådana beslut om tvångsomhändertagande eller därtill ansluten placering i vård utom hemmet som avses i 43 § 2 mom. i barnskyddslagen. I dessa ärenden kvarstår besvärsrätten oförändrad.

Betänkande ShUB 18/2019 rd

Det föreslagna 2 mom. blir därmed 3 mom. Utskottet föreslår att 3 mom. om myndighetens rätt att överklaga preciseras så att den myndighet som har gjort en ansökan eller fattat ett beslut får söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut i ärenden som avses i 1 och 2 mom. hos högsta förvaltningsdomstolen. Myndigheten har således rätt att anföra besvär över beslut om tvångsomhändertagande och ordnande av vård utom hemmet utan besvärstillstånd och i andra ärenden efter att ha fått besvärstillstånd av högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i paragrafens 1 och 2 mom. och i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Propositionens 3—5 mom. blir 4—6 mom. I paragrafens 4 mom. föreslås en hänvisning till 2 mom.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 71/2019 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 71/2019 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnskyddslagen (417/2007) 6, 77, 82, 84, 89, 90 och 92 §, av dem 89 § sådan den lyder i lagarna 88/2010 och 1302/2014, 90 § sådan den lyder i lag 1302/2014 samt 92 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 88/2010, som följer:

Betänkande ShUB 18/2019 rd

6§

Barn och ung person

Som barn anses i denna lag den som inte fyllt 18 år och som ung person den som är 18–24 år.

77§

Medel för eget hushåll

Om ett barn eller en ung person har placerats i vård utom hemmet i enlighet med bestämmelserna om placering som stödåtgärd inom öppenvården, vård utom hemmet enligt 40 § eller eftervård, ska varje kalendermånad medel reserveras i syfte att hjälpa barnet eller den unga personen att klara sig på egen hand till ett belopp som motsvarar minst 40 procent av barnets eller den unga personens inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden enligt 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Barnbidrag beaktas dock inte då beloppet räknas ut.

Om barnet eller den unga personen inte får sådana egna inkomster eller ersättningar eller har sådana egna tillgodohavanden som avses i 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården eller om de är otillräckliga, ska det organ som ansvarar för socialvården när placeringen avslutas stödja den unga personen som håller på att bli självständig med de medel för eget hushåll som behövs för boende, utbildning och utgifter i anslutning till självständighetsprocessen i övrigt.

Det organ som ansvarar för socialvården har rätt att besluta om tidpunkten för utbetalning av medel för eget hushåll. Medel för eget hushåll ska i regel ges ett barn eller en ung person som håller på att bli självständig när eftervården avslutas eller av särskilda skäl i anslutning till stödjande och tryggnad av barnets eller den unga personens självständighetsprocess senast när han eller hon fyller 25 år.

Det organ som ansvarar för socialvården ska lämna en utredning om inflödet och utbetalningen av medel för eget hushåll sedan placeringen avslutats och på begäran av vårdnadshavaren, intressebevakaren eller ett 15-årigt barn även under den tid placeringen varar.

82 §

Allmänna bestämmelser om handläggning av ärenden

I fråga om handläggning av sådana ärenden som avses i denna lag vid förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen gäller det som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

84§

Förberedande muntlig förhandling i förvaltningsdomstolen

När ett ärende som gäller omhändertagande inletts kan förvaltningsdomstolen utöver den skriftliga beredningen av ärendet ordna muntlig förberedelse enligt 47 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden för att klarlägga parternas yrkanden och grunderna för dem. Syftet med förberedelsen är i synnerhet att klarlägga vad parterna och den myndighet som gjort ansökan eller

Betänkande ShUB 18/2019 rd

fattat beslutet är oeniga om och vilka bevis som kan läggas fram till stöd för yrkandena. Vid förberedelsen kan det inte tas emot muntlig bevisning eller höras sakkunniga.

Handläggningen av ärendet fortsätter efter en muntlig förberedelse som skriftlig behandling eller så kan en muntlig förhandling i ärendet ordnas enligt vad som föreskrivs i 57 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

89 §

Rätt att söka ändring

Barnets förälder och vårdnadshavare samt den som svarar eller omedelbart före beredningen av ärendet har svarat för barnets vård och fostran får var för sig söka ändring i ett ärende som gäller

- 1) en sådan brådskande placering som avses i 38 § 1 mom.,
- 2) sådan förlängning av en brådskande placering som avses i 38 a §,
- 3) sådant omhändertagande samt därtill ansluten vård utom hemmet som avses i 43 § 1 mom.,
- 4) sådan ändring av platsen för vård utom hemmet som enligt 43 § 3 mom. görs under den tid omhändertagandet eller den brådskande placeringen varar, och
- 5) sådant avslutande av omhändertagande som avses i 47 §.

I ett ärende som gäller sådan placering som stödåtgärd inom öppenvården som avses i 37 § får ändring sökas av barnets vårdnadshavare samt av den förälder vars boende med barnet beslutet gäller.

I ett ärende som gäller sådan begränsning av kontakter som avses i 63 § får ändring sökas av barnets vårdnadshavare samt av den vars kontakter till barnet har begränsats genom beslutet.

I ett ärende som gäller sådana begränsande åtgärder som avses i 65 §, 67 § 4 mom., 69, 70 och 72 § får ändring sökas av barnets vårdnadshavare.

Utöver vad som föreskrivs i 1–4 mom. i denna paragraf får ett barn som fyllt 12 år särskilt söka ändring i barnskyddsärenden som gäller barnet självt.

I övrigt gäller i fråga om rätten att söka ändring och föra talan det som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

90 §

Sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen

I ett beslut av en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som ansvarar för socialvården får ändring sökas genom besvär direkt hos förvaltningsdomstolen på det sätt, som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, när ärendet gäller

- 1) en sådan brådskande placering som avses i 38 § 1 mom.,
- 2) sådan förlängning av en brådskande placering som avses i 38 a §,
- 3) sådant omhändertagande samt därtill ansluten vård utom hemmet som avses i 43 § 1 mom.,
- 4) sådan ändring av platsen för vård utom hemmet som enligt 43 § 3 mom. görs under den tid omhändertagandet eller den brådskande placeringen varar,
- 5) sådant avslutande av omhändertagande som avses i 47 §,
- 6) sådan begränsning av kontakter som avses i 63 §,
- 7) sådant omhändertagande av ämnen och föremål som avses i 65 §,
- 8) sådant undanhållande av en försändelse som avses i 67 § 4 mom.,

Betänkande ShUB 18/2019 rd

- 9) sådan begränsning av rörelsefriheten som avses i 69 §,
- 10) sådan isolering som avses i 70 §, samt
- 11) sådan särskild omsorg som avses i 72 §.

I beslut som någon annan än en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som ansvarar för socialvården har fattat i ärenden som gäller begränsningar och begränsande åtgärder får ändring sökas på det sätt som anges i 1 mom. Besvär ska anföras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag tillämpas på ändringssökande i övrigt vad som föreskrivs i socialvårdslagen och lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

92 §

Sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen

I ~~sådana beslut av~~ förvaltningsdomstolens beslut får på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i ärenden som gäller

- 1) fördelningen av ansvaret och kostnaderna för ordnandet av barnskydd mellan kommunerna enligt 16, 16 a och 16 b §,
- 2) tillstånd till undersökning av barn enligt 28 §,
- 3) tryggande av försörjning och boende enligt 35 §,
- 4) omhändertagande av barn och vård utom hemmet enligt 43 § 1 och 3 mom.
- 5) avslutande av omhändertagande enligt 47 §,
- 6) begränsning av kontakter enligt 63 §,
- 7) eftervård enligt 75 och 76 §,
- 8) förbud enligt 81 § 5 mom.

I sådana beslut av förvaltningsdomstolen som gäller omhändertagande av barn och vård utom hemmet enligt 43 § 2 mom. får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen utan besvärstillstånd. (Nytt)

En myndighet som gjort en ansökan eller fattat ett beslut får söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. I 1 och 2 mom. samt i lagen om rättegång i förvaltningsärenden föreskrivs det om besvärstillstånd.

I andra beslut som förvaltningsdomstolen fattat om barn- och familjeinriktat barnskydd än de som avses i 1 och 2 mom. får ändring inte sökas genom besvär.

Över ett beslut som förvaltningsdomstolen har fattat under handläggningen av ett ärende och genom vilket verkställigheten av det överklagade beslutet förbjuds eller avbryts, får besvär dock inte anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

I förvaltningsdomstolens interimistiska förordnande enligt 83 § får ändring inte sökas separat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På sökande av ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen som har meddelats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av barnskyddslagen (542/2019) ett nytt 3 mom. som följer:

På barn och unga personer vars rätt till eftervård enligt 75 § har upphört före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen påbörjar en utvärdering av behovet att förnya systemet för beslutsfattande och överklagande inom barnskyddet samt vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

Betänkande ShUB 18/2019 rd

Helsingfors 11.12.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anu Vehviläinen cent
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Kim Berg sd
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Arja Juvonen saf
medlem Noora Koponen gröna
medlem Merja Kyllönen vänst
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Sofia Virta gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen
utskottsråd Harri Sintonen.